

Forfatter: Bergsøe, Vilhelm

Titel: Den sælsomme Gæst

Citation: Bergsøe, Vilhelm: "Den sælsomme Gæst", i Bergsøe, Vilhelm: *Poetiske Skrifter, 1-7 - Bind VI*, 1905-, s. 215. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
<https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-berg06tom-shoot-workid56539/facsimile.pdf>
(tilgået 12. maj 2024)

Anvendt udgave: Poetiske Skrifter, 1-7 - Bind VI

Den sælsomme Gæst

(Et Jule-Eventyr).

Der laa en kold og klar Decemberaftens Aande hen over det frosne Landskab.

Under de lange, kuppelformede Banker, hvis brune Lyng havde taget sig et Stænk med Sneens Pudderkvast, laa Aaen, stivfrossen og blank som et venetiansk Rokoko-Spejl, snoet i uregelmæssige Bugter og Vindinger. En tæt Brømme af brune Rør kransede dens Bredder, hvor Fladisen havde skruet sig op som Dynger af sprængte Buder, og i Sivene hang Rørsangernes lette Reder, stoppede med Sneens Edderdun, ventende paa Vaarens Vind og Vaarens Varme for atter at gyngede de muntre Musikanter fra Syd.

Men det var der længe til — thi det var Juleaften!

Øde og bar, i tavs Ensomhed laa den frosne Aa og de oversvømmede, rindhvide Enge. Kun under Vandmøllerens Sluse hørte man Vandet sive med en sukkende Lyd, og højt oppe, tegnede skarpt mod Vinterhimmels graa, trak en Flok sorte Krager skrigende af Sted mod Randbøl Kirke, hvis kavgavlede Taarn alt havde aabnet sine Glamlager, saa at man øjnede den store Kirkeklokke, Egnens Stolt-

hed, som en kronet, metalgrøn Bronzehjælm, parat til at slaa Visiret op, og raabe ud i Natten med sin Malmtunge: „Døden er død! Frelsen er lever!“

Langt ude i Rummet, hvor Aaen næsten videde sig ud til en Sø, kom en enlig Skikkelse til Syne. Den laadne Hue sad tæt ned i Panden, det tykke, lyse Skæg var pudret hvidt af Rim, den hjemmesyede Vadmel's Frakke var knuppet tæt, og under de langskafede Støvler, hvori de graa Benklæder var stukne ned, glimtede et Par hjemmegjorte Landsby-skøjter, hvis brede Jærn satte dybe Furer i den jomfruelige Is. Med begge de tætknyttede Hænder holdt han fast om et forsvarligt Egespir, og alt som han løb, under stedse voksende Hurtighed, søgte hans Blik den store Kirkeklokke i Taarnet med et spændt, anstrengt Udtryk, som viste, at han og Klokken maatte have noget med hinanden at gøre, at de var et Par gamle Venner, der ikke længere kunde undvære hinanden.

Og det kunde de heller ikke; thi han, der løb saa Sveden i stivfrosne Perler glimtede i hans Skæg, var Rasmus Ringer, velkendt i Landsbyen som den, der nu i tyve Aar havde svunget Rebet, naar Kirkeklokken med sin Malmrøst kaldte Barnet til Daaben, Oldingen til Graven, Ungkarl og Pige til Brylluppets festlige Glæde.

Altid havde Klokken i taktfaste Svingninger runget under det vældige Ryk af hans jærnstærke Arme. Skulde den nu, en Juleaften, miste sit Mæle? — Skulde den hænge tvær og tavs, naar den ny Præst første Gang samlede Menigheden om sig paa Aarets festligste Aften? — Skulde det spørges, at Randbøl Klokke, der ellers hørtes vidt over Heden, havde faaet Forfald?

Nej! — Vel havde han været i lovligt Ærinde. Vel havde han lydt sin døende Moders Røst og siddet taareblændet ved hendes fattige Seng; men

komme for sent til Tjenesten? — Nej, det skulde ingen sige ham paa, og han knugede de stærke Næver fastere om Egespiret, Skøjterne skar Isen, saa den i Snedun fæg bort under hans Fødder.

Bag ham, langt ude i Vest, sank Solen, kold, frossen og bleg, langsomt ned mod Hedens Rand. Den dannede ingen Aftenrøde; ingen røde Lucr blussede, som ellers, paa Kirkens smaa, blyndfattede Ruder. I kold, klar Glans lyste Kirken deroppe fra Randbøl Banke, og under den laa Landsbyen, lunt og blødt, en Række Sneduns Fuglereder, vogtede af Kæmpen paa Banken.

Nu gik Solen ned! En frysende, kold, hastig tiltagende Skumring fulgte efter. Den store Klokke, der før havde skinnet malakitgrønlig i Solstraalens skarpe Belysning, blev nu blygraa. Dens Omrids flød mere og mere sammen med Aftenhimlens blygraa, fremvæltende Sneskyer. Det var, som tabte den først sin Krone, derpaa sin Form — snart efter kunde Rasmus ikke engang se, om Glamfugerne var aabne eller ej.

Og med Aftentaagen kom en klam, frossen Fornemmelse over ham. Vilde hans gamle Moder leve? — Vilde han faa Afsked, hvis han kom for silde? — Han havde jo fire Børn! — Og atter rasede Skøjtejærnene mod Isen, atter fæg den i hvide, løstskaarne Snedun bort under Skøjternes Blink — han hørte Vinden hvine forbi sig, fløjtende en skærende Melodi.

Hvem skulde ringe, hvis han ikke kom?

Smeden? — Aa, nej, han var jo Socialist, og troede mere paa Fanden end paa Vor Herre. Men hvis han ikke vilde? Hvad saa? Saa var der jo ingen, som havde Kræfter dertil, uden Slagteren; men han var saa sin, at hans Kone var Frue — det gik ikke?

Rasmus Ringer standsede et Øjeblik, tørrede Sve-

den af Panden med den laadne Vante, og spændte den ene Skøjterem, som Farten havde slappet.

Na var det næsten mørkt. Randbøl Kirke tonede svagt i graalig Dis, og Aæns Rør syntes en fløjls-gul Bræmme om et stivfrossent Liglagen. Rasmus Ringer begyndte at fryse, han satte atter i med ilende Fart.

Da syntes han, at han hørte det sukke langt borte, langt bag sig. Et dybt, stønnende Suk.

Han vendte Hovedet, men saa' intet.

Da klang atter det samme hule, stønnende Suk, som naar Isen knuges i Frostnattens Favn, og nu hørte han Klang langt borte, Klang af Skøjters rappe Jærn, som i taktfaste, staaalhardede Slag skar Aæns frosne Flade i rasende Fart.

„Hvem løber mon paa denne Tid her?“ mumlede Rasmus Ringer og tog Egespiret til Slag i højre Haand. „Jeg maatte jo have set ham for længe siden. — Hvem dér?“

Raabet gjaldt en stor, en vældig Skikkelse, der ligesom en Sky kom rullende frem gennem Skumringen.

En sælsom Skikkelse, som var den født af Vinternattens Mulm og Aæns frosne Taage, uden bestemte Former, uden faste Omrids, flydende sammen med Mørket, og dog skelnende sig ud fra det ved en mat Glans, lig graalighvidt Atlask, slængt over nattesort Fløjl. Den side Kappe skjulte alle Legemets Former og flød bagtil ud i bølgende Slør. Op over Hovedet drog den sig som Graamunkens Hætte, dølgende Ansigtet, og kun givende Rum for et Par store, tomme Øjehuler, bag hvilke intet Blik lyste. Slængt over venstre Skulder laa en gammel og rusten Le, skarpslidt ved idelig Hvæssen i Tidernes Løb.

Rasmus Ringer standsede med et Ryk.

Der gik en knugende Kulde ud fra denne Skik-

kelse, som var den et af Atlanterhavets Isbjerge, og denne Kulde trængte ind til Marv og Ben.

Rasmus Ringer syntes, at hans Blod blev til Is.

„Hvem er du?“ skreg han i Rædsel, og veg til Side for Skikkelsen, der truede med at løbe ham over Ende.

„Opløseren!“ svarede Kæmpen med klangløs Røst. „Jeg kommer fra din Moder.“

„Hvad vil du?“ stønnede Rasmus, og veg ind under Rørenes Bræmme.

„Hjælpe dig med Randbøl Klokke. Du mægter næppe at naa den selv. Snart bliver det Nat.“

Rasmus Ringer løb endnu længere ind under Rørene; men Skikkelsen strakte Armene ud, rakte Leen imod ham og sagde: „Hold den, mens jeg binder mine Skøjter!“

Rasmus strakte afværgende Haanden ud, og Skikkelsen kastede Leen over i den.

Vel var Rasmus en stærk Mand; men denne Le var ham dog for tung. Den faldt i hans Haand som et Bjerg af Bly; forgæves stræbte han at holde igen. Det var som lammedes hver Muskel i hans Arm, som sugede Isen dette Vaaben til sig med ubøjelig Styrke.

Han slap den med et Skrig. Leen svingede over mod den knælende Kæmpe. Dens skarpe Blad huggede klingrende i Isen — det lød, som gik der et Dødssuk hen over Fladen.

I samme Øjeblik brast alt. I høje Sprøjt slog Vandet sammen om Rasmus Ringers Hoved, og da han alter dukkede op, saa' han Taagekæmpen glide frem over de løste Vande, der stivnede til Is, hvor han fo'r frem.

„Frels mig!“ skreg han og greb fat i Rørenes frosne Stappe.

„Frels dig selv!“ klang det hult over Vandet.

„Jeg frelser ingen — men over din Grav skal jeg ringe!“

Og medens Rasmus kæmpede Dødsangestens Kamp, medens han skar sig paa Flager af bristende Is, rev sig paa troløse, vigende Rør, saa' han den sælsomme Skikkelse glide fremad, lig en Taage, til den tabte sig i Mørket.

I det samme stødte hans ene Skøjte haardt mod noget i Bunden.

Det var en Sten.

Rasmus rejste sig paa den ene Fod, satte af mod Stenen med et vældigt Sæt, og naaede at faa Tag i Aaens frosne Brink. Han hævede sig op i Armene, kastede sig med Brystet ind over Land — saa kunde han ikke mere. Alt blev mørkt, alt blev stille omkring ham.

I Præstegaardens lave Dagligstue var der endnu ikke tændt Lys. Matte Reflekser fra Vintersneen i Gaarden kæmpede med en svag Lysstribe fra den aabne Dør til Havestuen, hvor den lille Præstefrue var i Færd med at pynte et Juletræ til Sognets fattige ved Skæret af et enligt Lys. Op og ned ad Gulvet gik med urolige, nervøse Skridt den unge Præst, hvis luvglatte Kjole vidnede om, at han var ny i Kaldet. Han saa' hverken til sin blege, unge Hustru eller til Juletræet — hans Blik havde et indadvendt, aandsfraværende Udtryk, som var han helt borte i den Prædiken, han ret snart skulde holde.

„Hvorfor ringer de ikke, Arnold?“ lød hans Hustrus Stemme inde fra Havestuen.

„Ringer? — Hvad siger du, Elise? Det har jo

ringet hele Tiden," svarede Præsten, som med et forstyrret Udtryk to'r op af sine Betragtninger.

"Det maa være for dine Øren," lo den lille Præstekone. "Jeg har ikke hørt en Lyd, og Klokken er snart fire."

Præsten stirrede paa den gamle Bornholmer, et Arvegods fra hans Formand, og udbød: "Ja, skam faa Katten, har du Ret! Klokken er næsten fire. Hvor bliver Rasmus Ringer dog af?"

Døren ud mod Køkkenet aabnede sig, og Jokum Gaardskarl kom listende ind paa Hosesokker. Han kom saa underlig lydløst, havde saadant et Jobs Udtryk i sit Ansigt, at det uvilkaarlig gav et Sæt i Præsten.

"Hvad er der i Vejen, Jokum?" spurgte han. "Du kyser jo Livet af os!"

"Ja, det maa vor Fa'er nok sige," mælede Jokum. "For lige nu var der Bud fra Morten Vandmøller, at de havde trukket Rasmus Ringer op af Aaen ved Slusen."

"Er han druknet?" udbød Præsten.

"Næ, inte saadan rigtig; men han er svært blesseret af at ligge og jasje med Isbrokkerne i Aaen. Han kan ikke ringe denne Side Nyaar skulde jeg hilse og sige."

"Men hvem skal vi faa til det? Vi kan da ikke samles en hellig Juleaften uden at Klokken kalder til Kirke? — Kan du ikke ringe?"

"Næ, det kan jeg ikke, desformelst hun er meget for svær, Randbøl Klokke er den knøveste Klokke, der findes. Dertil er jeg meget for lille."

"Er her da ikke en kraftig Mand i Sognet? Du talte jo noget om ham, Smeden fra Vængehusene?"

Jokums Ansigt antog et ubestemmeligt Udtryk, idet han sagde: "Han? — Jo han kunde magelig ringe baade til Aftensang og Fropræken med, om

han vilde. Men han gør'et inte — det tør jeg holde min Hue paa og det, som er under den.“

„Hvorfor ikke?“

„Næ, for jeg skal sige vor Fa'er, som jo itte er ret kendt her paa Egnen, Kresten Smed er en rejtig Ateismus, og saadan en rører inte ved Kirkeklokker, mindst en Juleaften — næ, Mænd om han gør!“

„Hvad er han?“

„En Ateismus og Sjoselist,“ gentog Jokum med Eftertryk. „Det maa vor Fa'er da vide, hva' er!“

„Herre Gud, Elise,“ sagde Præsten og vendte sig mod den aabne Dør, „skal vi da lade vor første Højtidsaften begynde uden Juleklokkens Klang. Det synes mig et ondt Varsel!“

Den lille Præstekone gik lige hen til Jokum, tog ham bestemt ved Skjortærmel og sagde: „Jokum! Husk paa, hvad Helligaften det er, og gaa saa ned til Smeden og sig ham fra min Mand, at han maa ringe, for vor Frelsers Skyld, selv om han ikke tror paa ham. Hvor bør Smeden — er det langt herfra?“

Jokums Ansigt fortrak sig til et bredt Grin.

„Langt herfra?“ gentog han nølende. „Næ, saa møjet langt herfra er det da itte, desformedelst Kroen ligger lige ret bag om Præstegaardens Have. Der synger Kresten Smed altid sine Salmer, hvad enten det er Jul eller Paaske.“

„Løb derhen, Jokum! Skynd dig alt, hvad du kan — der er kun en halv Time tilbage. Sig ham, at han skal blive godt betalt,“ lagde hun hviskende til, just som Jokum vendte sig for at gaa.

„Elise!“ udbød den unge Præst, „det skulde du ikke have sagt. Hvad maa han tro om mig. Lad ham ringe, om han vil, eller lad ham fare, hvis han ikke har Hjerte for Julen; men købe ham — Elise! — Hvor kunde du sige det?“

„Fordi jeg holder saa meget af dig, Arnold,“ hviskede hun, halv ulykkelig; „men mest fordi du tog det for et ondt Varsel — jeg vilde fri dig derfra.“

„Det var Uret af mig. Man skal ikke tage Varsel af noget uden Gud; men man skal heller ikke købe nogen til hans Sag. Jeg venter mig intet godt af dette.“

Den lille Præstekone saa' bedrøvet paa ham og gik tavs til sit Juletræ: men ikke én Blomst kunde hun nu faa til at sidde. Præsten gik som før, men endnu mere nervøs, op og ned ad Gulvet i den store, skumle Stue. Da slog Bornholmeren et skingrende Kvarterslag. Døren gik op, og dér stod igen Jokum Gaardskarl paa sine tykke, uldne Sokker; men han saa' just ikke oplivet ud.

„Hvad svarede han?“ spurgte Præsten.

Jokum kløede sig i Hovedet.

„Naa, hvad sagde han saa?“ gentog Præsten utaalmodig.

„Skal jeg sige det saadan med hans egne Ord,“ spurgte Jokum betænkelig.

„Ja vist! netop!“

„Ja, saa bad han hilse vor Fa'er og sige, at for ham kunde vor Fa'er rejse og ryge ad hede Helvede til, helst i denne Uge, og saa raabte han etter mig, at før han vilde ringe Randbøl Klokke, før vilde han tage Livtag med Døden fra Lybæk. Ja, det svarede han.“

„Der kan du se, Elise!“ sagde Præsten og gik ind i sit Studereværelse.

Den store Krostue laa i usikkert Halvlys, dannet af en osende Petroleumslampe under Loftet, et Par

Spiddelys paa det lange Skænkebord, og Flammen fra den mæglige Bilæggerovn, der af og til rakte Tunge, naar den Bunke Klyner, hvormed der var fyret, udviklede alt for meget af deres svovlholdige Dampe. Rummet selv var fyldt med en vammel Os af Petroleum, Brændevin og „smaa sorte“, tilsat med en stikkende Damp af Tørvens Svovlsyrling; men intet af dette syntes at genere de talrige Gæster, som paa forskellig Vis tog sig en lille Opstrammer, inden de i samlet Trup begyndte at vandre til Kirken.

De fleste sad spredte, men en større Gruppe havde dog samlet sig om Kresten Smed, der i Skjorteærmer og med en Sælskindhue paa Hovedet præsiderede for Enden af Krostuens firkantede, fedtede Bord, hvor Ringe af Øl og Brændevin soled sig i Lysskæret.

Kresten Smed hørte aabenbart til Sognets føreste Karle. Det svære, men lavpandede Hoved var overgroet med et stridt, kulsort Haar, der fik Sælskindhuen til at sidde paa Sned. Et stort, kruset Skæg flød i ét med det, og gennem den aabenstaaende Skjorte saa' man en Underskov af Skægget dække hele det hvælvede Bryst. Et trodsigt Udtryk hvilede om den brede Mund med de røde, opsvulmede Læber. Resten af Ansigtet var sværtet af Sod, fedtet af Sved, og naar han vendte Øjnene, saa' man mere af det hvide, end egentlig klædeligt var. Ud af de halvt opsmøgede Skjorteærmer stak et Par muskelstærke Arme med svulmende Aarer; den højre Haand omfattede et vældigt Ølkrus, og idet han daskede det i Bordet, saa Øllet sprøjtede ud ad Tuden, raabte han med hæs Stemme: „En Omgang „Punser“ Stuen rundt! — Niels betaler!“

„Næ' Gu' om Niels Peersen gør!“ sagde en tyk Bonde meget bestemt.

„Er du bleven hellig, Niels?“ spurgte Smeden med et Grin.

„Næ — men jeg skætter ikke om at punse lige før jeg skal i Kirke.“

„Hvem siger, at du skal i Kirke. Vi kan jo lige saa godt synge vor Julesalme her. Hejda! Puns Stuen rundt! — Det er mit Offer til Præsten.“

„Kan du nu ikke lade ham være, Kresten? Han har jo ikke gjort dig noget,“ sagde Niels lavmælet.

„Det kan du sige, at du ikke véd,“ raabte Smeden hidsig. „Jeg hader det sorte Rak som Pesten.“

„Du er jo selv sort,“ indvendte Niels.

„Ja udvendig, men ikke dér,“ og Kresten gav Niels et Stød i Hjertekulen, saa at han røg bag over Bænken.

„Kan du ikke holde Fred en hellig Juleaften, Kresten?“ spurgte Værten, og bevægede sig i en stor Bue uden om Smeden. „Du gjorde bedre i at gaa op og drage Klokkerne, end sidde her og yppe Klammeri.“

„Drage Klokkerne!“ vrængede Kresten. „Drage Klokkerne? Gid Præsten maa faa dens Knevel i sin forbandede Hals paa din hellige Juleaften! Hørte du ikke, hvad jeg svarede, da der kom Bud fra den skinbellige Rad?“

„Jeg skætter ikke om at høre det, Kresten.“

„Ja, men det skal du, og det skal alle I andre med, for saa véd I, hvor I har mig. Jeg bad Præsten rejse ad Helvede til, og saa lod jeg ham vide, at før jeg vilde ringe Randbøl Klokke, før vilde jeg tage Livtag med Døden selv. Ja, det sagde jeg, Kresten Smed!“

Der faldt et Slag i Bordet saa haardt, at Ølkruset vendte sig, og Ruderne klirrede. Døren bag ved Smeden sprang op; en iskold Trækvind strøg ind og truede med at slukke baade Lysene og Lampen. Smeden rakte Haanden bagud for at lukke Døren,

men fik Fingrene til sig i en Fart, som havde han brændt sig.

„Hvad Fanden er det?“ raabte han og vendte sig mod Døren.

Alles Blik gik i samme Retning.

Paa Tærskelen stod en sælsom Skikkelse, gammel, graa, krumbøjet, med en rusten Le over Skulderen, og klædt i en sid Kappe, der skjulte alle Legemets Omrids.

Var det, fordi Lysene blimrede i Trækvinden? Men ingen i Stuen kunde rigtig faa Rede paa, hvordan den fremmedes Ansigt saa' ud.

Det var, som laa der et Spindelvævs Traade hen over det og udviskede de enkelte Træk. Man kunde blot se, at det var meget indfaldent, meget blegt. Det lavedes ikke ved noget Blik. De store, mørke Øjhuler saa' ud som var de tomme.

Uden at mæle et Ord satte den fremmede sig mellem Smeden og Bilæggerovnen.

Kresten hummede sig uvilkaarlig og sagde, ganske mod Sædyane: „God Aften i Stuen!“

Intet Svar.

Den fremmede rystede sin Kappe. Det var, som fæg en Suestorm gennem Stuen.

„Det er en farlig Kulde, I fører med jer,“ sagde Kresten og hummede sig end yderligere. „Hvor kommer I fra?“

„Fra Graven,“ svarede den fremmede.

Stemmen var klangløs.

„Fra Aarhus?*) Saa er vi jo Bysbørn?“

En sprukken, skrattende Lyd lød fra den fremmedes Læber. Det lød som tørre Knokler, der rangler i en Gryde.

Var det Latter?

*) »Graven« er en Gade i Aarhus.

Kresten grundede et Øjeblik derover, inden han spurgte: „Hvad er din Haandtering?“

„Hverver!“

„Hvortil?“

„Til den udødelige Armé. Har du Lyst at tage mod Haandpenge?“

„Næ, jeg er en bestemt Modstander af al Slags Soldateske, og har desuden stillet for mig, saa jeg skal ikke ha' noget af den Militarismus. Hvem skulde jeg ellers slaas for?“

„For Livet!“

„Gør du det?“

„Nej, jeg dæmper det. Jeg er Lyseslukker.“

„Ja, ser man ret, hører du vel til Gendarmerne,“ sagde Kresten arrig. „For er du ikke blaa, saa er du da graa nok til det!“

„Du har Ret — jeg hævder Livets Orden. Der er ikke den Mand saa stærk, det ender jo med, at jeg tager ham i Nakken og sætter ham ud af Spillet.“

„Det kan du, pinedød, prøve paa med mig!“ raabte Kresten, „saa skal jeg, min Salighed, sparke dig ind i Midten af næste Uge. Nu bandte Kresten Smed!“

Den samme sprukne, skrattende Lyd hørtes paa ny — denne Gang meget tydeligt.

Jo, det var Latter, og Kresten sagde, idet han rejste sig:

„Hvem griner du ad, din Graamunk? Hva'! — Tør du kanksesens ta' Livtag med mig? Jeg har kastet baade Slagteren og den stærke Mand fra Grenaa.“

„Tør du?“ spurgte den fremmede.

„Kom an!“ raabte Smeden. „Den, der dratter, gl'er Stuen rundt!“

Den fremmede rejste sig langsomt. Nu først saa' Bønderne, som med spændt Opmærksomhed havde

lyttet til Tvisten, at han var lige saa høj, og mulig bredere end Kresten. Denne smøgede sine Skjorteærmer op, saa at de svære, laadne Armé kom til Syne.

„Kom an!“ raabte han og bredte Armene ud.

„Hold den, mens jeg tager min Kappe af,“ sagde den fremmede og rakte Leen hen mod sin Modstander.

„Sikken et Skrabejærn,“ lo Kresten haanlig. „Du høster maaske paa Omgange?“

„Netop!“ svarede den fremmede hæst og slap Leen, som med en skarp Klang faldt over i Krestens Haand. Smeden gjorde en Bevægelse, som om en Kugle havde ramt ham. Med begge Hænder klamrede han fast om Leens Skaft, gled forover, rykkede igen, som tumlede han med en for tung Byrde. Pludselig gled Benene under ham. Han sank forover; Leen fo'r ud af hans krystende Hænder, ramte Billeggerovnen og skar dens øverste Hjørne af, medens Kresten selv faldt næsegrus mod Jorden.

En tæt, svovlet Røg stod ud af det gabende Hul, og i det samme gik en susende Trækvind gennem Stuen, saa at Lampen og Lysene slukkedes derved. Et dybt Mørke, en kvælende Os opfyldte Krostuen, hvis Gæster forfærdede tumlede mellem hverandre.

„Satan!“ brølede Kresten og huggede i Gulvet af Arrigskab.

„Luk op! — Vi kvæl's!“ raabte en Stemme inderst ved Ovnén. „Lys! — Tænd Lys!“

Vinduerne smækkedes op ud imod Kirkegaardsmuren, som løb paa den anden Side af Vejen. En tæt, graalig Damp stod ud ad Vinduerne og hvirvledes som en opløst Skypumpe hen over Kirkegaardens Mur. Her drog den sig sammen til en gulgraa, forreven Sky, som lidt efter lidt tog Form af en ubestemt, svævende Skikkelse, der tegnede sig skarpt mod Kirketaarnets hvide Kalk i Vintersneens Ro-

flekser. Den steg opad, indtil den naaede Glamhullerne, saa gled den som en Taageskygge ind gennem disse.

„Hvem Fanden var han?“ raabte Kresten Smed, der rejste sig, just som Pigen fik Lysene tændte.

„Det var nok en, der var stærkere end dig, Kresten Smed,“ grinede Værten smørret. „Det saa' farlig gr'ragtigt ud, da du rodede rundt med hans Koteskaff — men hvad er det? — Har du slaaet Hjørnen af Ovnen, Kresten?“

„Næ, det var justement det Koteskaff, der gjorde det. Kan du begribe, Jesper, hvem det var?“

„Aa, det var vel saadan en Taskenspillere fra København. De kan jo gøre alle Stags Kispuds. Han sætter nok det Hjørne paa, naar han kommer igen.“

„Det skal ellers jeg nok gøre, for jeg er da Smed her i Byen,“ sagde Kresten. „Det er for Resten, som var det skaaret af med en Kniv. Men et siger jeg dig, Jesper! Træffer jeg den Gendarm igen, saa sla'er jeg ham ihjel.“

„Ja, du ser mig ud til det,“ grinede Værten. „Du er ganske hvid i Kinderne. Se dig i Spejlet, Kresten! Du ser ud, som havde du haft Ligfald.“

Medens Smeden med en betænkkelig Mine mønstrede sig selv i det gamle, vandplettede Spejl, der udgjorde Kroens eneste Luksusartikel, hørtes pludselig en underlig Klang ovre fra Kirken. Alle Kirkegængerne ude paa den snelagte Vej studsede og saa' op mod Taarnet — en Klang lød ud fra Glamhullerne, som hvæssedes der en Le.

„Hvad Fanden er det?“ raabte Smeden med Hovedet ud ad Vinduet.

„Det véd jeg ikke; men der er nogen oppe i Taarnet,“ svarede en af Bønderne ude paa Vejen. „Se nu! — Se! Klokken rører sig.“

Der lød et svagt vibrende, dumpt Klokkeslag

gennem Luften. Saa fulgte endnu et, men saa tog Klokkeren Fart. Man saa' dens irrede, metalgrønne Hulning svinge ud ad Taarnets Glambuller i stedse voksende Flugt; man hørte Aksens knirke og hvine under dens vældige Svingninger, man saa' den tunge Knevel hæve og sænke sig som en sort Metallunge — men Kløkkenslagene selv lød matte, dumpe, med en sørgmodig, sønderreven Klang, som ringede en sprukken Kæmpeklokke til Lig.

Der gik en uforklarlig Angst, næsten en Gru gennem den festligklædte Skare, som fra Vejen nu havde søgt ind paa Kirkegaarden. Alt laa saa øde, saa koldt, saa vinterdødt — og saa disse Toner!

Var det den gamle, kære Randbøl-Kløgges Julehilsen? Aldrig havde nogen hørt den klinge saaledes før. Det maatte være „Utingen“ selv, der var røgen i Taarnet.

„Hvem er det, som ringer deroppe?“ hørte man en fast og myndig Stemme spørge.

Det var den unge Præst, som for første Gang betraadte Kirkegaarden. Hans Skikkelse tegnede sig høj og rank, dobbelt sort mod den hvide Sne.

„Hvem ringer deroppe?“ gentog han og lod sit spørgende Blik glide hen over Forsamlingen.

Ingen svarede.

Alles Blik rettedes i aandeløs Tavshed mod Taarnets Glambuller. I den vage Refleks fra Kirkegaardens Sne saa' det ud, som om en mægtig, graa Skikkelse tegnede sig i Glambullet med oprakte Arme.

„Jo, Gu' er det ham! Gu' er det Gendarmen!“ brølte Kresten Smeds raa Stemme henne ved Kirkegaardslaagen. „Af Vejen, Folkens! Lad mig komme derop, saa skal I se, hvor jeg skal varpe ham ned som en Taarnugle.“

Den halvdrukne Smed fægtede om sig, som vilde han med Magt bane sig Vej gennem Kirkegaardens

Skare. Den veg for hans brutale Albuestød, men Præsten gik lige imod ham og sagde:

„Her har I intet at gøre, Kresten Smed! Her raader kun Herren og hans Tjener.“

„Aa, Fanden i Vold baade med Herskabet og Lakajen!“ skreg Kresten og skubbede Præsten til Side. „Jeg vil op i Taarnet for at se Klokkeren efter — det er nu min Bestilling.“

Ytringer af Harme høstes fra den forsamlede Skare; men ingen vovede at standse Smeden — dertil kendte man hans Kræfter for godt.

Præsten var bleven ligbleg; men han fattede sig og sagde: „Lad ham gaa! Han træffer vel en, der er stærkere end han, og for hvem han maa bøje sig. Men I, som venter paa Julens Evangelium, kom med mig, saa vil vi samles i Guds Hus og fejre den Nat, hvor Livet lærte Døden at vige.“

Præsten skred foran. Menigheden fulgte efter. Snart genlød den stille Kirke af Orgelets Klang.

— — — — —

Et Virvar af gamle, brøstfældige Stiger, et Kaos af Bjælker paa Kryds og tværs, som Traadene i en gigantisk Edderkops fangende Spind, alt løbende snævrere og snævrere sammen for at ende i den mægtige Bjælkekappe, der bar Klokke og Tag — saaledes saa' det indre af Randbøl Klokketaarn ud, som det den Juleaften laa, snart hyllende sig i tæt Mørke, snart trædende frem i det vage Halvlys, der stjal sig ind fra Gluggerne i de alentykke Mure.

Øverst oppe under Klokken løb en indvendig Vægtergang langs med Taarnets fire aabne Glamluger, og her stod den graa Skikkelse, taageagtig dukkende frem i Halvlyset, dragende Klokkens Reb saa let, som Barnet leger med en Rangle.

Dybt nede fra Taarnet høertes Prusten og Stønnen, Skældsord og Eder. Men Skikkelsen agtede ikke derpaa; den vedblev at ringe, saa Taarnets Mure dirrede.

„Saa hør dog op med den Helvedes Klemten, i Djævelens Skind og Ben!“ brølede Kresten Smed, hvis sorte Hoved viste sig over Trappens øverste Trin.

Intet Svar.

Skikkelsen vedblev at svinge den store Klokke som var den støbt af Glas.

Et ondt Smil fortrak Kresten Smeds Læber. Forsigtig tog han de sidste Par Trin af Trappen, listede i Halvmørket langs Vægtergangen, indtil han kom bag om sin Modstander.

Saa hævede han den knyttede, senestærke Næve højt i Vejret og lod den som en Kølle falde ned over Skikkelsens bøjede Nakke.

Det var et Slag, som vilde have kastet en Tyr ud over det lave Rækværk og ned i det mørke, gabende Dyb. Men her fo'r Haanden tværs gennem en isnende Kulde, for at slaa Knoerne blodige mod Rækværkets Jærn. Kresten gik forover, og maalte gribe til med begge Hænder for ikke at gaa samme Vej, som han havde tiltænkt sin Modstander.

„Daare!“ sagde Skikkelsen. „Staa dér!“

Kresten bandede en Ed og vilde rive sig løs; men begge hans Hænder krummede sig som i Stivkrampe om Rækværket. Det var ham ikke muligt at løse dette Tag, skønt han anspændte al sin Viljekraft derpaa.

Som en graalig Taage flød Skikkelsen hen gennem Rummet.

Det forekom Kresten, at den svang sig paa et Par graa, forrevne Vinger, der udbredte en dødelig Kulde, men i Mørket skælnede han alt kun svagl. Skikkelsen flød sammen med den graa Vinterskum-

ring, og kun, naar den svævede forbi Glamlugerne, tegnede dens Omrids sig noget skarpere mod Luften.

Kresten følte en stigende Angst, han vidste ikke hvorfor — men alt i Taarnet blev saa skummelt, saa mørkt, efterhaanden som de store Glamluger knaldedes i under Skikkelsens Haand.

Nu var der kun én tilbage.

Kresten følte en dødelig Rædsel ved at skulle lukkes inde i Mørket med denne graa, uforklarlige Modstander. Han gjorde et sidste, fortvivlet Forsøg paa at slide sig løs; men da dette mislykkedes, skreg han forfærdet:

„Aa, lad den staa!“

Skikkelsen lod Skoddet urørt, satte sig paa Glamlugens Karm og sagde spottende:

„Du har nok lært at bede?“

Det rasede i Kresten; men han vovede ikke at svare. En sammenbidt Forbandelse, en knust Ed var alt, hvad han mumlede ud i Luften.

„Kender du mig?“ spurgte Skikkelsen, idet den strøg Kappens Hætte tilbage.

„Nej!“ skreg Kresten og ønskede, at han kunde faa Hænderne op for Øjnene, saa frygteligt var det magre Ansigt, der stirrede paa ham i Mørket.

„Kom og se mit Rige!“ bød Skikkelsen med hæs Røst og vinkede ad ham.

Nu kunde Kresten løsne Hænderne; men nu just ønskede han, at de for evigt var bundne. Han vilde ikke hen til denne Taagekæmpe, der vedblev at stirre paa ham fra Glambullets Karm, og dog maatte han. Det var som sugedes han derhen af en usynlig Magt, som drev en Luftstrøm ham lige i Skikkelsens Favn.

„Kom!“ sagde den og løftede ham som et Barn op paa sit Skød.

Kresten vilde stritte imod; men han følte sig svag som en Olding. En dødelig Træthed, en

isnende Kulde syntes at straae ud fra disse Arme, der favnede ham tæt og fast. Han lagde sit Hoved op mod Taagekæmpens Skulder og stønnede:

„Jeg dør!“

„Endnu ikke,“ svarede Skikkelsen med et hult Suk. „Se dér!“

Og en mager, vissen, graableg Haand pegede ned imod Jorden.

Dybt nede laa Kirkegaarden, dækket af Sne, der i store Driver flød over Grave, af hvilke de sorte Kors med de visne Kranse ragede frem. Men for Krestens Øjne var denne Sne gennemsigtig. Under den saa' han Kiste ved Kiste, Grav ved Grav. Og i disse Grave skinnede gennem de sorte Kister de hvide døde, hyllede i deres Liglagener, liggende i dyb, evig Søvn med visne Roser i de knokkelgule Hænder.

Lag fulgte paa Lag — det var, som borede de sig ned i Jorden, bort fra Sol, fra Lys, fra Himmel, og dybest nede endte alt i et ubestemmeligt, ravnesort Mørke, hvorfra en kvælende, raadden Stank steg op, forgiftende alt omkring sig.

„Det er mit Rige,“ sagde Skikkelsen. „Der skal du bo!“

„Nej! Nej!“ skreg Kresten i Fortvivlelse. „Jeg vil ikke derned!“

„Du har selv vaegt det,“ sagde Skikkelsen og rejste sig med ham i sin Favn. „Selv har du præket mit Riges Evangelium: Evgit Mørke, evig Glemsel, evig Død! — Hvad klynker du for? Følg med mig til mit Rige!“

Og Glamlugen lukkede sig under Dødens Haand.

Alt blev ravnørkt, og i dette Mørke følte Kresten, at han var som en bristende Boble i denne iskolde Herskers knugende Haand.

„Herre Jesus, frels mig!“ skreg han i den vildeste Angest.

„Han frelser ingen,“ svarede Døden. „Han er jo ikke til!“

Kresten stønnede højt. Den iskolde Angestsved laa paa hans Pande. Dybere og dybere sank han ned. Han syntes, Taarnet havde forvandlet sig til en bundløs Brønd.

Da var det, som stødte de pludselig imod noget. Bølgende Orgeltoner brusede, løftede sig opad, steg i samlet Kor mod Himlen, og han følte, at de ligesom standsede Dødens mægtige Vingslag. Han sank ikke mere.

Under ham klang Menighedens gamle Julesalme:

»Al vor Nød er svunden,
Thi i Nat har funden
Vej til vor Jord Guds enbaarne Søn.
Mørkets Magt er knækket,
Dødens Vinge stækket,
Alt aander Liv i Tro, i Haab og Bøn's«

Det var den gamle Ambrosianske Pilegrimsmelodi, der klang ham i Møde, Blanding af Salme og Slagsang. Kresten havde hørt den som ung, huskede den fra en frisk Foraarsdag, da han havde haft Bryllup, og Gæsterne drog gennem den nys ud-sprungne Bøgeskov.

Han vaandede sig under disse Toners betagende Magt. Han sukkede dybt, og Sukket blev besvaret ved hans Side — det lød som et Dødssuk.

Og atter klang det dybt nede under ham:

»Født i Jordens Dale,
Han til Himlens Sale
Selv vil os føre med Hyrde-Haand.
Alt, hvad Mørket øder,
Det i Lys genfæder,
Han, Livets store Kærlighedsaand.«

Der lød atter et dybt klagende Suk, næsten som en Stønnen, og Kresten følte, at de iskolde Arme,

der tidligere jærnfast havde omsluttet ham, begyndte at slappes. Flugten gik langsomt, og en dæmpet Stemme hviskede: „Du bliver mig for tung — hvor vil du hen!“

„Op! Opad — til Lyset!“ stønnede Kresten og klamrede sig til Skikkelsen; thi det kom ham for, at den stod i Begreb med at fabe ham.

Atter brusede Orgelet, atter klang Sangen; den tonede nu svagt, langt nede:

»Slip, o Død, dit Bytte!
Ej det kan dig nytte
Længer at stride mod Lysets Gud.
Bort din Magt er vejret!
Jesus Christ har sejret,
Han løser Sjælene af Graven ud!»

Der fo'r et Stormstøds Susen gennem det gamle, vejrslagne Taarn. Det var som jog Stormens Aander i Dans gennem Rummet, fejende alt ondt, alt syndigt, alt vanhelligt med sig paa deres susende Fart. Den gamle Kirkeklokke ringede med en hul, metallisk Klang, Tagværkets Bjælker bragede, Glambullernes sorte Skodder hvinede og smældedes op paa vid Gab.

Kresten følte sig slynget ud i Rummet; han tog for sig med et Skrig, fik fat i en klaprende Luge og faldt derfra ned foran Glambullet, til hvis Karm han støttede sit dødstrætte Hoved. Uvilkaarlig søgte hans Blik ud over Kirkegaarden. Den laa med tæt og hvid Sne, med falmede Kranse om de sorte Kors — men Dødens Syner var borte.

Hans Blik glød over mod den modsatte Luge. Højt paa Aftenhimlens graablaa Slør tindrede Aftenstjernen som fordem den i Bethlehem. Dybt under den drog sig en langagtig, graa Sky, som var det en menneskelig Skikkelse i folderig, flagrende Kappe og med en blinkende Le paa Skulderen. Den løstes mere og mere af Stormens Haand, flød taageagtig

flænget ud i Rummet — kun den blanke Le blev staaende, halvt hyllet i Skyer; det var Maanens sidste, aftagende Halvring.

Nede fra Taarnet hørtes Stemmer og Raab. Kresten vilde svare; han rejste sig op, men alt i ham var som sønderslaaet. Med et Skrig styrtede han forover — bevidstløs fandt man ham liggende deroppe.

Sent ud paa Aftenen, da de sidste Julelys var slukkede af jublende Børn, bankede det paa Præstens Dør.

Hans lille Frue kiggede forsigtig ud og hviskede forskrækket:

„Luk ikke op, Arnold! Det er den onde Smed, der stødte dig bort paa Kirkegaarden.“

„Men jeg vil ikke støde ham bort,“ sagde Præsten og rejste sig.

„Han er saa stærk,“ indvendte den lille Præstefrue, „og hvis — —“

„Frygt ikke! Jeg kender en, der er stærkere. Lad ham komme ind! Gaa saa til Ro, Elise!“

Den lille Præstekone lukkede Døren op. Der stod Kresten med bøjet Hoved, og med den laadne Hue mellem begge Hænder. Hun snoede sig forbi ham i Halvmørket, sendte ham paa skraa et angsteligt Blik, og udbød halvhøjt, forfærdet:

„Min Gud! De har jo hvidt Haar!“

„Har jeg?“ spurgte Kresten og saa' forundret paa hende.

Saa gik han ind til Præsten.

Det led ud paa Natten, inden Kresten gik. I Sovekammeret laa den lille Præstekone lyttende. Endnu i dette Øjeblik frygtede hun for den stærke

Smed, og hun udstødte et Befrielsens Suk, da hendes Mand traadte ind.

„Hvad vilde han dog hos dig?“ spurgte hun og rejste sig over Ende i Sengen.

Præsten saa' alvorlig paa hende og svarede:

„Han kom for at bede om, at han i Fremtiden hver Juleaften maa ringe Randbøl Klokke.“

„Han er jo Ateist? Hvor kan han da —“

„Han var Ateist,“ rettede Præsten. „Nu er han det ikke mere.“

„Men hvorledes er det muligt? Hvad er der hændet?“

„Jeg tør ikke betro dig et Skriftemaals Hemmeligheder, lille Elise, og du vilde knap tro, hvad han fortalte. I Taarnet har han været Døden nær, siger han. Nu er han reddet — i dobbelt Forstand.“

„Gud være lovet!“ sagde Præstekonen og kyssede sin Mand. „Maa jeg saa slet ikke faa mere at vide?“

„Nej,“ svarede Præsten, „ikke uden Kresten Smed engang selv skulde faa i Sinde at betro dig det.“